

УРОК ІСТОРІЇ У 7 КЛАСІ

Тема. Середньовічне суспільство

Тема. Середньовічне суспільство

Очікувані результати

Після цього уроку учні зможуть

- визначати основні риси феодального суспільства;
- характеризувати сеньйорію та її складові;
- класифікувати повинності селян на основі аналізу джерел;
- розрізняти склад, завдання основних станів середньовічного суспільства;
- складати схему феодальної драбини та пояснювати зв'язки між її елементами;
- формулювати запитання відкритого типу щодо середньовічної сім'ї та становища чоловіків і жінок у суспільстві та відповідати на них;
- висловлювати власне судження щодо цінностей середньовічного суспільства.

Основні питання теми:

Феодализм. Сеньйорія. Феодальні повинності. Основні стани та поява нових. Відносини васалітету. Феодальна драбина. Сім'я та жінка в суспільстві.

Обладнання:

Історія. Середні віки: підручник для 7-го класу / автори: О.І.Пометун, Ю.Б.Малієнко. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 232 с., іл.

Хід уроку

I. Вступна частина.

Учні напередодні отримали випереджувальне завдання: знайти інформацію та скласти по три відкритих запитання щодо середньовічної сім'ї та становища чоловіків і жінок у суспільстві.

З метою підготовки учнів до вивчення однієї з ключових тем курсу вчитель проводить актуалізацію:

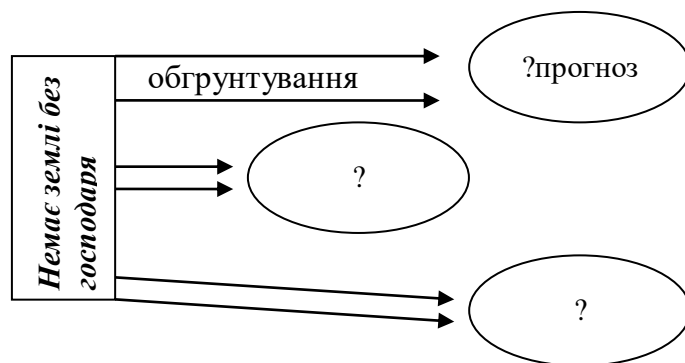
- а) знань учнів за допомогою бесіди.

- Що таке бенефіцій?
- Хто та за яких умов його отримував за реформою К.Мартелла?
- Які наслідки мала внутрішня колонізація в Європі?

б) умінь учнів за допомогою пам'ятки картографування тексту.

По завершенні роботи вчитель пропонує назвати представників середньовічного суспільства. (У разі утруднення учні опрацьовують текст підручника). (3 хв.)

З метою створення мотивації в учнів, вчитель пропонує застосувати метод «дерево передбачень». Учні пропонується зробити припущення, хто був власником землі у середні віки, виходячи із середньовічного прислів'я: «Немає землі без господаря». (2 хв.)

Потім вчитель оголошує тему уроку, план та його очікувані результати, формулює ключове питання уроку: «Якими були основні цінності середньовічного суспільства?»

II. Основна частина.

Учитель запрошує учнів до роботи з текстом підручника з використанням методу «Складання бортового журналу». Читаючи, учні мають визначити основні характеристики феодального суспільства. (3-4 хв.)

Записи учнів можуть мати, наприклад, такий вигляд:

	Що мені відомо з цієї теми?	Що нового я дізнався з тексту?
1	Бенефіцій давав король за службу.	Такий наділ стали називати феодал або сеньйорія, тому його власника-феодал або сеньйор.

2	Уся земля в Європі на X-XI ст. вже була колонізована, на ній працювали селяни, спільно використовували луки та ліси.	Сеньйорія складалася з домену (панської садиби) та наділів селян. Луками, лісами та річками користувалися з дозволу феодала.
3	Селяни завжди особливо ставилися до родичів, що їх захищали.	Селяни поступово потрапляють у залежність від власника землі, за різних обставин відмовляються від особистої свободи. Сеньйор отримує право не лише на працю, а й особистість селян.
4	Селяни займалися сільським господарством на своїх наділах, а за захист та допомогу сплачували данину.	За користування землею вони мали відбувати феодалські повинності, основними з яких були панщина (безоплатні роботи в господарстві сеньйора) та оброк (частина продуктів власного господарства).

Потім учні в парах обговорюють результати виконання завдання і такі питання: (2-3 хв.)

- *Що таке сеньйорія, з яких частин вона складалася?*
- *За яких обставин селяни втрачають особисту свободу?*
- *На що мав право власник феоду?*
- *Що є основою феодалного суспільства?*

Далі учитель запрошує учнів до роботи з документом на "Обов'язки залежного англійського селянина (кінець X-початок XI ст.)" з використанням методу «Читання з маркуванням тексту». Учні пропонуються позначити, які види робіт селян є панщиною (П), які-оброком (О), а які є додатковими (Д).

Учитель коригує відповіді та зазначає, що усі обов'язки селян щодо феодала та феодала щодо селян фіксувалися договором. З XIV ст. натуральний характер панщини та оброку поступово замінюється грошовими виплатами (до 3 хв.).

Учитель наголошує, що основною рисою феодалізму був поділ на стани, кожен з яких мав свої завдання-ті, що моляться, ті, що воюють, ті, що працюють. Він об'єднує учнів у 4 групи та запрошує до роботи з текстом. Опрацювавши текст, учні мають визначити завдання, права та обов'язки певного стану.

Завдання групи 1

Опрацювавши текст, визначте завдання, права та обов'язки певного стану духовенства.

Завдання групи 2

Опрацювавши текст, визначте завдання, права та обов'язки певного стану воїнів (рицарства).

Завдання групи 3

Опрацювавши текст, визначте завдання, права та обов'язки певного стану селян.

Завдання групи 4

Опрацювавши текст, визначте завдання, права та обов'язки певного стану міського населення.

Групи представляють результати своєї роботи. (8 хв.)

Потім вчитель пропонує учням обговорити такі питання:

– *Що є спільного в усіх станів?*

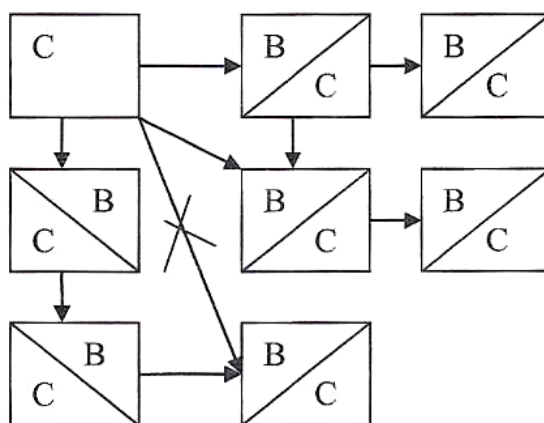
(орієнтовна відповідь – певні права та обов'язки, які надаються при народженні, у сильному класі учитель може акцентувати увагу на колективному характері прав та обов'язків);

– *Чи можливо було середньовічній людини змінити свій стан?*

(орієнтовна відповідь – зазвичай ні, тільки духовенство формувалося з інших станів). (2 хв.)

Учитель пояснює учням відносини васалітету, роз'яснює поняття «феодална драбина», процес заміни рицарства дворянством, а учні в цей час складають схему методом «картографування тексту» (додаток 9). (3 хв.)

Орієнтовний вигляд результатів картографування тексту

Учитель заздалегідь (на початку уроку) перевіряє виконання випереджувального завдання (складені питання щодо середньовічної сім'ї та становища чоловіків й жінок у суспільстві) і відбирає найбільш цікаві, які озвучуються на цьому етапі уроку й на які учні надають короткі відповіді. (5 хв.)

III. Заключна частина.

Учитель пропонує учням за допомогою методу "Т-таблиця" обґрунтувати свою думку щодо висловлювання історика: "В епоху Середньовіччя усі члени суспільства – від короля до селянина – були пов'язані між собою відносинами залежності. Однак характер залежності селян і феодалів був абсолютно різним".

Відповісти на ключове питання уроку *"Які цінності середньовічного суспільства ви вважаєте основними?"* учитель пропонує учням за допомогою методу ПРЕС. Серед цінностей, названих учнями, обов'язково мають бути *земля, християнська віра, сім'я, становий поділ*.

Домашнє завдання

§ 3 прочитати, надати відповідь на питання №№ 6, 7, 8, 11. Необхідно звернути увагу на те, що при виконанні завдання 11 потрібно попрацювати з візуальним джерелом на с. 33.

Випереджувальне додаткове завдання: підготувати на вибір одну з історичних довідок: "Звичаєве право германців", "Римське право", "Судочинство у середньовічній Європі" (обсяг 0,5-1 стор.).